

МІНІСТЕРСТВО ОСВІТИ І НАУКИ УКРАЇНИ
ЛУЦЬКИЙ НАЦІОНАЛЬНИЙ ТЕХНІЧНИЙ УНІВЕРСИТЕТ
Факультет цифрових, освітніх та соціальних технологій
Кафедра соціогуманітарних технологій
Кафедра цивільної безпеки

ЧЕРКАСЬКИЙ ДЕРЖАВНИЙ ТЕХНОЛОГІЧНИЙ УНІВЕРСИТЕТ
Кафедра соціального забезпечення

КРЕМЕНЕЦЬКА ОБЛАСНА ГУМАНІТАРНО-ПЕДАГОГІЧНА АКАДЕМІЯ
ІМЕНІ ТАРАСА ШЕВЧЕНКА
Кафедра психології і соціальної роботи

ВОЛИНСЬКА ОБЛАСНА ДЕРЖАВНА АДМІНІСТРАЦІЯ
ГОЛОВНЕ УПРАВЛІННЯ НАЦІОНАЛЬНОЇ СОЦІАЛЬНОЇ СЕРВІСНОЇ СЛУЖБИ
У ВОЛИНСЬКІЙ ОБЛАСТІ
ВОЛИНСЬКИЙ ОБЛАСНИЙ ЦЕНТР СОЦІАЛЬНИХ СЛУЖБ
ГОЛОВНЕ УПРАВЛІННЯ ДЕРЖПРАЦІ У ВОЛИНСЬКІЙ ОБЛАСТІ
ДЕПАРТАМЕНТ СОЦІАЛЬНОЇ ПОЛІТИКИ ЛУЦЬКОЇ МІСЬКОЇ РАДИ
ВОЛИНСЬКИЙ ОБЛАСНИЙ ЦЕНТР ЗАЙНЯТОСТІ

МАТЕРІАЛИ
IV ВСЕУКРАЇНСЬКОЇ НАУКОВО-ПРАКТИЧНОЇ КОНФЕРЕНЦІЇ
«СОЦІАЛЬНА ДОПОМОГА І СОЦІАЛЬНА РОБОТА: ВИКЛИКИ
СУЧАСНОСТІ»
(за міжнародної участі)

11-12 ТРАВНЯ 2023 РОКУ

ЛУЦЬК – 2023

УДК 364(477)(082)

С 34

Соціальна допомога і соціальна робота: виклики сучасності: матеріали IV Всеукр. наук.-практ. конф. (м. Луцьк, 11–12 трав. 2023 р.) / упоряд.: О. Жук, В. Малиновський, О. Сільвестрова, І. Сушик. Луцьк: ЛНТУ, 2023. 352 с.

*Рекомендовано до друку науково-технічною радою ЛНТУ,
протокол № 11 від 17 травня 2023 р.*

У збірнику подані матеріали доповідей IV Всеукраїнської науково-практичної «Соціальна допомога і соціальна робота: виклики сучасності». Матеріали конференції присвячені аналізу пріоритетних напрямів розвитку соціальної сфери в Україні, питанням соціального захисту населення в умовах воєнного стану, значення соціальної роботи і соціальної допомоги в системі інструментів регулювання соціальних проблем, удосконаленню соціальних послуг у територіальних громадах, питанням реалізації прав і можливостей людей з особливими потребами у сучасному суспільстві та соціальної інклюзії, особливостям організації безпеки праці в умовах воєнного стану.

Зміст

Пріоритетні напрями розвитку соціальної сфери в Україні

<i>Бичук І.О. Інституційна структура системи соціального захисту населення</i>	9
<i>Гетало О.В. Соціальний захист осіб з інвалідністю в сучасних економічних умовах</i>	11
<i>Дацик З.С. Феномен підтримки волонтерського руху та участь молоді (на прикладі Луцької міської територіальної громади)</i>	13
<i>Ковч Г.В. Підходи до оптимізації інституцій соціального захисту на сучасному етапі</i>	17
<i>Куцин А.М. Нові тренди на ринку праці Волині</i>	20
<i>Мацюк Б.С. Роль і місце недержавних організацій в системі соціального захисту населення</i>	24
<i>Плісік І.В. Інформаційне консультування як технологія інформаційно-роз'яснювальної роботи з населенням щодо надання соціальних послуг</i>	27
<i>Сидорчук О.Г. Досягнення соціальної безпеки України в умовах воєнних викликів та загроз</i>	29
<i>Сушик І.В., Войтюк О.І. Соціальна безпека світу і проблеми регулювання міграційних процесів</i>	32
<i>Тимошук А.В. Особливості системи соціального забезпечення в Україні</i>	35
<i>Шарова М.С. Волонтерський рух як форма взаємодії влади і громадянського суспільства</i>	38
<i>Ярошук О.Я. Сучасні підходи у забезпеченні права дитини на зростання та виховання у сім'ї</i>	40

Соціальний захист населення в умовах воєнного стану

<i>Вальтер О., Костюк М. Можливості для отримання медичної допомоги українськими біженцями у ФРН</i>	43
<i>Ващук О.М. Зарубіжний досвід соціального захисту учасників бойових дій та членів їх сімей</i>	45
<i>Боярин С.О. Проблеми отримання документу про участь в бойових діях військовим, які протистоять повномасштабному вторгненню росії в Україну з 2022 року</i>	48
<i>Карась О.Р. Реалізація соціальної підтримки здобувачів закладів вищої освіти в Україні</i>	51
<i>Карпінчук Л.П. Реабілітація жінок, які зазнали насильства в умовах воєнного стану</i>	53
<i>Колосок А.М. Зарубіжні моделі соціального захисту населення</i>	55
<i>Кохан А.М. Спеціальні програми ЄС для підтримки України в умовах воєнного стану</i>	58
<i>Купрійчик М.В. Внутрішньо переміщені особи: робота соціального працівника в умовах воєнного стану</i>	61
<i>Майборода В.М. Організація соціального забезпечення та соціальної роботи внутрішньо переміщених осіб</i>	63
<i>Макарова М.М. Соціальне забезпечення під час війни</i>	68

Мишковець С.Є. Виконання повноважень органів місцевого самоврядування у сфері соціального захисту населення мешканців територіальної громади в умовах воєнного стану.....	70
Орицин Н.В. Волонтерська допомога в умовах воєнного стану у м. Червоноград Львівської області.....	73
Скрипник В.А. Соціальне забезпечення громадян України в умовах війни.....	75
Стародубець Г.М. Український вектор діяльності німецьких волонтерських організацій (березень 2022-квітень 2023 рр.)	77
Сулковська В.В. Використання міжнародного досвіду надання соціального захисту внутрішньо переміщеним особам.....	81
Танчак К.В. Соціальна робота та соціальна допомога як інструменти вирішення проблем бідності в Україні.....	83
Тарануха Т.П. Право на соціальний захист під час війни в Україні.....	86
Шматко К.І. Соціальний захист дітей-сиріт та дітей, позбавлених батьківського піклування, в умовах воєнного стану.....	90
Ящук А.С. Емпіричне дослідження особливостей соціалізації дітей з тимчасово окупованих територій в новому шкільному середовищі.....	92

Державна соціальна політика в контексті євроінтеграції України

Кирилюк Б.В., Сушик І.В. Нормативно-правова основа формування соціальної молодіжної політики в Україні.....	97
Кошевой М.А. Аналіз ефективності та результативності державної соціальної політики.....	100
Кузнецова Л.В., Постригань В.С. Філософсько-правовий аспект формування соціальної держави.....	103
Малиновський В.Я. Модель формування та реалізації державної соціальної політики в Україні	104
Малиновський В.Я., Левчук І.В. Формування соціальної держави: зарубіжний досвід та вітчизняна специфіка.....	108
Приймачук Б.С. Впровадження досвіду реалізації соціальної політики країн ЄС у практику вітчизняної соціальної допомоги.....	111
Ситник О.І. Інклюзивна соціальна політика: поняття та виклики в умовах воєнного стану.....	114
Сільвестрова О.Ю. Українська модель соціального захисту: сучасний стан та особливості розвитку.....	115
Чернета С.Ю. Соціально-економічні моделі надання соціальних послуг за кордоном.....	115

Вдосконалення соціальних послуг в територіальних громадах: зарубіжний та вітчизняний досвід місцевого самоврядування

Гупалик А.С. Основні напрями діяльності Територіального центру соціального обслуговування (надання соціальних послуг) Луцької міської територіальної громади....	120
Заблоцький А.Р., Смітюх А.Г. Соціальний супровід дітей-сиріт у громаді	122
Касянчук І.С. Особливості надання соціальних послуг в умовах воєнного стану....	125

Корецька Т.К. Анкетування у територіальних громадах, як спосіб вивчення потреби населення громади у соціальних послугах.....	128
Овчаренко М.П. Особливості надання соціальних послуг у процесі децентралізації.....	130
Пащук О.Ю. Місцеві соціальні програми і практична діяльність з їх реалізації на прикладі Луцької територіальної громади.....	132
Петрук В.В. Удосконалення системи соціального захисту малозабезпечених осіб в територіальних громадах.....	134
Семенюк В.Л. Особливості визначення потреб населення громади у соціальних послугах.....	137
Тибор О.М., Костюк М.П. Надання освітніх послуг українським дітям-біженцям у федеральній землі Північний Рейн-Вестфалія ФРН (на прикладі гімназії в місті Хорн-Бад Майнберг (Gymnasium Horn-Bad Meinberg) та професійного училища ім. Дітріха Бонхоффера (Dietrich-Bonhoeffer-Berufskolleg).....	133
Ткаченко О.С. Децентралізація та регіональна автономія, ефективні умови для результативного надання місцевих державних соціальних послуг.....	142

Соціальна робота і соціальна допомога в системі інструментів регулювання соціальних проблем

Vergun A., Chulovskyi Y., Krasnyi M., Vergun O. Pressure ulcers (bedsores, decubitus ulcers): clinical experience and author's views on the complex treatment in a palliative care department.....	145
Голотюк Г.В. Особливості соціальної допомоги сім'ям у складних життєвих обставинах як механізм розв'язання соціальних проблем.....	148
Довгулевич А.В. Особливості соціальної роботи з особами з інвалідністю.....	151
Доротюк В.О. Міжнародне соціальне волонтерство.....	153
Заєць Ю.В. Особливості професійної діяльності менеджерів соціальної роботи.....	156
Кардаш А.В. Соціальна робота як комунікативна діяльність між соціальним працівником та клієнтом.....	158
Касьянова О.О. Соціальна робота з постраждалими від домашнього насильства (на матеріалах Черкаського обласного центру соціальних служб).....	162
Літвінчук І. В. Організація психосоціальної допомоги ветеранам війни та членам їх сімей.....	164
Майборода О.Л., Карпюк А.В. Проблема насильства над жінками у сучасному суспільстві: зміст та види.....	166
Мирка А.В. Процедура виявлення сімей, які потрапили у складні життєві обставини.....	170
Нехань Н.А. Ведення випадку (кейс-менеджмент).....	173
Пацюк О.І. Професійні етичні норми, цінності і принципи соціальної роботи.....	175
Петрик Н.В. Служба у справах дітей як складова системи соціального захисту.....	176
Рябініна М.А. Соціальні проблеми в умовах російсько-української війни.....	181
Семенюк А.С. Сімейна медіація як соціальна послуга.....	184
Смалько Н.В. Перспективи розвитку системи соціального забезпечення України у повоєнний період.....	187

Чорномор С.С. Соціальна допомога як невід’ємна частина розвитку суспільства.....	190
Шевчук А.С. Розвиток волонтерства в Україні.....	192

Ринок праці, зайнятість та соціальне партнерство

Дмитрук І.В. Перехід на дистанційне навчання в умовах війни.....	196
Ковальчук А.О. Онлайн освіта і надзвичайне віддалене навчання.....	198
Клімов Д.В., Жук О.М. Специфіка діяльності служби зайнятості в системі соціального захисту.....	199
Мартинюк Я.М. Нормативно-правові засади соціального діалогу в Україні.....	202
Нінічук К.В. Актуальність забезпечення якості освітніх програм вищої школи.....	204
Прокопчук У.Л. Шляхи удосконалення пенсійної реформи в Україні.....	205
Труш І.В. Освітнє середовище університету.....	208
Ягусечко А.О. Міжнародні стандарти соціального діалогу.....	209

Цифрова трансформація та інноваційні технології у сфері соціального забезпечення

Бабик Т.А. Інноваційні технології допомоги дітям у складних життєвих обставинах.....	212
Бондаренко О.В. Аналіз ефективності впровадження електронної медичної картки в Україні: досягнення, перспективи та виклики.....	214
Герасимчук Г.А. Сучасні цифрові сервіси у системі соціального захисту.....	216
Голячук Н.В. Цифрові трансформації в наданні адміністративних послуг.....	217
Козловська Х.О. Цифрова трансформація як стратегія розвитку соціальної сфери.....	219
Малиновський В.Я., Трофімук А.Я. Пріоритетні напрями цифровізації соціальних сервісів та послуг.....	222
Петрович І.В., Петрович В.С. Роль інформатизації в сучасному цифровому суспільстві та її реалізація у сфері соціального забезпечення.....	225
Пшигода Н.М. Процес цифровізації соціальних послуг.....	229

Інклюзивне середовище: проблеми та перспективи

Вітюк В.В. Впровадження інклюзивного навчання в умовах реформування освітньої галузі.....	232
Власова Т.І. Світосприймання інклюзії.....	235
Гринюк В.В., Гринюк С.В. Формування інформаційно-комунікативної компетентності вчителя в інклюзивному освітньому просторі засобами інтерактивних технологій.....	238
Гринюк І.Г., Савчук Н.А. Особливості організації інклюзивного навчання у закладах вищої освіти.....	241
Гузвата А.В. Дослідження дітей з розладами аутичного спектра.....	243
Гулай О.І., Турик К.А. Роль інклюзивного середовища у формуванні соціальних навичок дітей з особливими освітніми потребами.....	245

<i>Дмитрук І.В. Інклюзивна освіта як умова соціальної адаптації дітей з особливими освітніми потребами</i>	247
<i>Жук О.М., Циганкова О.М. Сутнісні характеристики соціальної реабілітації, інтеграції та адаптації осіб з інвалідністю</i>	250
<i>Ковальчук О.М. Доступність вивчення іноземної мови для студентів з обмеженими можливостями</i>	253
<i>Кошелюк В.А., Пелих М.О. Сутність та зміст психолого-педагогічного супроводу дитини з особливими освітніми потребами в умовах інклюзивного навчання</i>	255
<i>Кулінчук В.І. Дослідження педагогічної майстерності в інклюзивному середовищі</i>	258
<i>Максимюк Х.В. Проблеми та перспективи забезпечення інклюзивної освіти</i>	259
<i>Мартинюк А.П., Триндюк В.А. Проблеми викладання іноземної мови у вищій школі в умовах змішаного навчання в інклюзивному середовищі</i>	261
<i>Новак Т.В. Арт-терапія у роботі з дітьми з розладом аутистичного спектру</i>	265
<i>Осадченко І.І. Застосування технологій ситуаційного навчання в умовах інклюзивної освіти</i>	266
<i>Полухтович Т.Г. Аналіз інклюзивної освітньої практики</i>	268
<i>Потапюк Л.М., Косенюк М.М. Особливості взаємодії педагогів і батьків дітей з особливими освітніми потребами в інклюзивному освітньому середовищі</i>	271
<i>Руденко М.В. Інклюзивна освіта в Україні: сучасний стан</i>	273
<i>Савченко І.Р. Соціальна модель інклюзивного освітнього середовища</i>	276
<i>Сахарчук П.В. Інклюзивна освіта як соціально-педагогічний феномен</i>	279
<i>Север'янова Д.О. Психолого-педагогічні адаптації для дітей з різними типами освітніх труднощів</i>	282
<i>Стасюк Л.П., Федурцо Н.В. Формування мовленнєвих умінь молодших школярів в умовах інклюзії</i>	285
<i>Тарасюк В.В. Професійна готовність педагога до якісної реалізації інклюзивного навчання</i>	287
<i>Терпелюк В.В. Формування фахової компетентності працівників освіти інклюзивної форми навчання</i>	291
<i>Тулашвілі Ю.Й., Димарчук О.В. Використання інформаційно-комунікаційних технологій у процесі навчання осіб з особливими освітніми потребами</i>	293
<i>Шевчук А.Р., Савчук Н.А. Поняття інклюзії в сучасному освітньому просторі</i>	297
<i>Шкляєва Н.В., Шкляєва І.О. Роль народних дитячих рухливих ігор Західного Полісся у формуванні інклюзивного простору</i>	300

Соціальна психологія. Психологічні прийоми та практики у роботі з клієнтами

<i>Антонюк А.О. Ярощук М.В. Психологічні особливості розвитку екологічної свідомості підлітків</i>	303
<i>Березна І.П. Концепт формування психологічної підтримки внутрішньо переміщених осіб в умовах військового стану в Україні</i>	305
<i>Ганущак О.В. Особливості ролі творчого компоненту в процесі самоактуалізації особистості</i>	307

<i>Гапончук О.М. Особливості комунікації та взаємодії у роботі з сім'ями, які перебувають в складних життєвих обставинах</i>	309
<i>Григоренко А.О. Використання адаптованих практик для учнів, які бачили війну</i>	312
<i>Запольська Г.С. Психологічна допомога під час горювання</i>	314
<i>Каширук І.Т. Психологічний комфорт педагога в закладі освіти</i>	316
<i>Киричук М.О. Психологічна підтримка школи в часі війни</i>	318
<i>Коляда В.Р. Булінг в освітньому середовищі школи</i>	319
<i>Мороз Н.Г. Особливості формування адиктивної поведінки у підлітків</i>	320
<i>Папіж В., Савчук Н.А. Посттравматичний стресовий розлад у військовослужбовців – учасників бойових дій</i>	322
<i>Поліщук В. Стратегії реагування на стрес та пошук соціальної підтримки</i>	324
<i>Савчук Н.А., Гузовата А.В. Особливості психологічної підтримки здобувачів освіти під час війни</i>	325
<i>Савчук Н.А., Каширук І. Психологічна безпека здобувачів освіти під час війни</i>	328
<i>Савчук Н. О. Забезпечення психологічної стійкості дітей</i>	330
<i>Сацук І. Способи збереження психологічного здоров'я в умовах війни</i>	331
<i>Сойко О.В., Литвин Н.І. Використання ігрових технологій в психолого-педагогічній реабілітації дітей з ООП</i>	334
<i>Соловей С.В. Підготовка педагогів до роботи з дітьми із симптомами травми</i>	337
<i>Цвіль Т.О. Психічне здоров'я дітей та молоді</i>	339

Охорона праці в умовах воєнного стану

<i>Андрощук І.В., Андрощук О.В. Впровадження соціальних та безпекових дисциплін в освітні програми вищої школи</i>	341
<i>Вісин О.О. Дискримінація за ознакою статі на роботі</i>	342
<i>Рудинець М.В., Андрощук І.В. Проектний підхід до забезпечення безпечних умов праці та захисту працівників громадських закладів в умовах війни</i>	345
<i>Федорчук-Мороз В.І. Вдосконалення вибухопожежобезпеки підприємств зі зберігання та переробки зерна під час воєнних дій</i>	347

веб-сайт. URL: <https://yur-gazeta.com/dumka-eksperta/chi-vtratilo-domashne-nasilstvo-svoyu-aktualnist-v-umovah-voennogo-stanu-.html> (дата звернення: 02.05.2023).

5. Шелтер для жертв насильства та війни: як він працює на Рівненщині. *Суспільне Новини* : веб-сайт. URL: <https://suspilne.media/434757-selter-dla-zertv-nasilstva-ta-vijni-ak-vin-pracue-na-rivnensini/> (дата звернення: 02.05.2023).

6. Як у кризовому центрі в Чернівцях допомагають жінкам, які пережили домашнє насильство. *Суспільне Новини* : веб-сайт. URL: <https://suspilne.media/325710-ak-u-krizovomu-centri-v-cernivcah-dopomagaut-zinkam-aki-perezili-domasne-nasilstvo/> (дата звернення: 02.05.2023).

7. Якщо жінка постраждала від насильства росіян: як розпізнати і чим допомогти. *Журнал «Українки»* : веб-сайт. URL: <https://ukrainky.com.ua/zhinka-postrazhdala-vid-nasylstva-porady-psyhologa/> (дата звернення: 02.05.2023).

Колосок А. М., к.е.н., доцент,
доцент кафедри соціальної роботи та педагогіки вищої школи,
Волинський національний університет імені Лесі Українки, м. Луцьк

Зарубіжні моделі соціального захисту населення

Тривалі бойові дії на території України призвели до важкого соціально-економічного стану держави. Стрімко зростає кількість внутрішньо переміщених осіб, учасників бойових дій, інших осіб які опинились в складних життєвих обставинах та потребують комплексного соціального захисту. Значне збільшення соціальної складової для бюджету країни в умовах коли пріоритетним є військовий напрям, спричинює колапс розрахунків та потребує пошуку додаткових джерел фінансування.

Нині зовнішніми джерелами фінансування соціальної сфери в Україні є кошти Європейського Союзу, Сполучених Штатів Америки, Великобританії та інших союзників держави. Аби їх максимально залучити та ефективно розподілити необхідно вивчати зарубіжний досвід соціального захисту країн партнерів, розуміти специфіку їх підходів до благодійництва, гуманітарної допомоги, соціального забезпечення населення.

Особливості зарубіжного досвіду соціального захисту населення досліджували: О. Бурлака [1], Т. Венгуренко [2], Л. Гордієнко [3], І. Миценко [4], С. Мішина [5] та інші.

Кожна країна має свої характерні особливості системи соціального захисту населення, проте можна їх згрупувати за схожими рисами. Зокрема, більшістю науковцями прийнято виділяти наступні моделі соціального захисту населення: континентальну, англосаксонську, скандинавську, південно-європейську, неоліберальну. Проте необхідно відмітити, що серед науковців не має консенсусу, щодо кількості моделей, їх властивостей та належності країн.

Характерною рисою континентальної моделі є тісна взаємозалежність рівня соціального захисту від тривалості трудового стажу. Отже, основою даної моделі є соціальне страхування, а всі соціальні виплати здійснюються з страхових внесків сплачених роботодавцями та застрахованими працівниками. Причому, континентальна модель передбачає прямопропорційну залежність, між величиною

страхових виплат та сумою страхових внесків.

Нині, континентальна модель соціального захисту характерна для Німеччини, Австрії, Угорщини, Бельгії. Проте необхідно відмітити що сучасна континентальна модель соціального захисту відійшла від класичного розуміння і формується не лише на соціальному страхуванні. Зокрема, малозабезпечені члени суспільства, які не мають трудового стажу з об'єктивних причин (вроджена інвалідність, статус біженця, тощо...), отримують соціальну допомогу, що фінансується з відповідних статей державного чи місцевих бюджетів. Отже, сучасний розвиток суспільства призводить до модифікації континентальної моделі соціального захисту, відступу від історичних засад, та збільшення частки бюджетного фінансування соціальної сфери.

Англосаксонська модель соціального захисту характерна для Великої Британії та Ірландії. Дана модель передбачає: всезагальність (універсальність) соціального захисту, тобто розповсюдження на всіх членів суспільства, які його потребують; одноманітність та уніфікацію соціальних послуг, що забезпечується стандартизацією та чіткою регламентацією методики нарахування та порядку отримання соціальних допомог, пенсій, субсидій, пільг тощо; національну солідарність фінансування соціального захисту.

Отже, англосаксонська модель передбачає фінансування соціального захисту населення з страхових фондів та державного і місцевих бюджетів. Зокрема, сімейні виплати і видатки на охорону здоров'я фінансуються із державного бюджету, а інші соціальні виплати покриваються страховими внесками працівників та роботодавців. Дана модель відрізняється від континентальної низькими соціальними виплатами з соціального страхування, при максимальному охопленні громадян соціальним забезпеченням.

В таких економічно розвинутих країнах як Данія, Швеція, Норвегія та Фінляндія сформувалась скандинавська модель соціального захисту, яка забезпечує соціальні гарантії високого рівня кожному громадянину. Дана модель характеризується широким охопленням різних соціальних ризиків та складних життєвих обставин, які потребують державної підтримки. Необхідні соціальні послуги та допомоги, гарантується усім мешканцям країни і не залежать повною мірою від сплачених страхових внесків.

Завдяки активній політиці перерозподілу доходів, в країнах скандинавської моделі забезпечується високий рівень соціальних виплат, проте для цього необхідна інституційна організація суспільства, податкова дисциплінованість, відданість принципам загального державного добробуту. Фінансування системи соціального захисту у даній моделі забезпечується завдяки широкій базі та прогресивній шкалі оподаткування, а страхові внески роботодавців та працівників мають другорядне значення.

Необхідно відмітити, що для скандинавської моделі соціального захисту у її класичному вигляді, характерне добровільне страхування на випадок безробіття, яке керується профспілковими організаціями і не залежить від державної політики. Тобто працівники не сплачували страхові внески до соціальних фондів, а забезпечувались соціальним захистом за рахунок сплати прибуткового та інших податків.

Нині, у зв'язку з стрімким подорожчанням енергоресурсів, кризами

спричиненими коронавірусом та військовими діями в Україні, у скандинавській моделі соціального захисту виокремилась тенденція зменшення соціальних видатків держави та зростання ролі соціального страхування.

Південно-європейська модель соціального захисту характерна для Італії, Іспанії, Греції та Португалії. Дана модель була створена останніми десятиліттями, вона досі розвивається і є перехідним етапом формування системи соціального захисту, характеризується відносно низьким рівнем соціальних виплат, де більшість функцій соціального забезпечення перекладені на членів сім'ї та родичів. Отже, громадські суспільні інститути та члени родини займають ключове значення в соціальному захисті, а держава здійснює пасивну соціальну політику орієнтовану на компенсацію зменшення доходів окремих соціальних верств чи категорій осіб. Також для південно-європейської моделі характерна асиметрія в структурі соціальних видатків. Зокрема, в Італії найбільша частину соціальних виплат складають пенсії (близько 15 % від валового внутрішнього продукту за середньоєвропейської норми у 12 %), а на соціальну допомогу пов'язану з материнством, малозабезпеченістю, безробіттям виділяють лише 1% від ВВП, хоча по українським міркам, це теж солідна сума.

Неоліберальна модель соціального захисту характерна для Сполучених Штатів Америки, її суть полягає в самостійному вирішенні проблем соціального захисту між роботодавцями та найманими працівниками, шляхом укладання колективних договорів, формування корпоративних соціальних та пенсійних фондів, де права працівників відстоюються профспілками, а держава забезпечує мінімальні соціальні гарантії, контроль за їх виконанням та слугує арбітром при вирішенні конфліктних ситуацій.

У вітчизняних реаліях неможливо запровадити одну із досліджених зарубіжних систем соціального захисту населення в такій мірі як вона функціонує за кордоном. Оскільки, Україна це держава із притаманною лише їй специфікою економіки, менталітетом суспільства, різні можливості і по наявними матеріальним ресурсам. Тому необхідно формувати власну модель соціального захисту, враховувати помилки та здобутки зарубіжних колег, переймати їх передовий досвід.

Список використаних джерел

1. Бурлака О. Зарубіжний досвід соціального захисту дітей-сиріт та дітей, позбавлених батьківського піклування, і можливості його використання в Україні. *Підприємництво, господарство і право*. 2020. № 1. С. 59-64. DOI: <https://doi.org/10.32849/2663-5313/2020.1.11>

2. Венгуренко Т., Ясентюк А. Зарубіжний досвід соціального страхування та перспективи його застосування в Україні. *Економічний аналіз*. 2020. Том 30. № 4. С. 118-124. DOI: <https://doi.org/10.35774/econa2020.04.118>

3. Гордієнко Л. А. Зарубіжний досвід фінансування соціальних програм та особливості його впровадження в Україні. *Економічний вісник. Серія: фінанси, облік, оподаткування*. 2020. № 4. С. 25-33. DOI: <https://doi.org/10.33244/2617-5932.4.2020.25-33>

4. Миценко І. М., Решитько Т. В. Зарубіжний досвід у вирішенні проблем соціального захисту населення. *Зб. наук. пр. Дніпропетровського національного ун-*

ту залізничного транспорту імені академіка В. Лазаряна «Проблеми економіки транспорту». 2018. № 16. С. 85-92. DOI: <https://doi.org/10.15802/pte.v0i16.152741>

5. Мішина С. В., Мішин О. Ю. Американський досвід надання соціальних виплат. *Економіка та держава*. 2021. № 9. С. 80-86. DOI: <https://doi.org/10.32702/2306-6806.2021.9.80>

Кохан А.М., ст. гр. СЗм-11,
Науковий керівник: Малиновський В. Я, д.політ. н., професор
кафедри соціогуманітарних технологій,
Луцький національний технічний університет, м. Луцьк

Спеціальні програми ЄС для підтримки України в умовах воєнного стану

Війна росії проти України, розпочата у 2014 р., що перетворилася у повномасштабне вторгнення 24 лютого 2022 р., раз і назавжди змінила європейську історію. Країни ЄС разом з іншими країнами світу об'єдналися з метою відстояти територіальну цілісність та зберегти незалежність України. Протягом року повномасштабної війни Україна отримала величезні обсяги допомоги від країн ЄС – введення санкцій проти російської федерації, військову техніку, гуманітарну та медичну допомогу. Біля 5 млн українців знайшли захист у країнах Європи, отримавши житло та соціальну допомогу.

Проте програми ЄС для підтримки України були розпочаті раніше, а під час війни були переорієнтовані на допомогу українцям. Так, ЄС надає підтримку у сфері культури, освіти, медицини, соціального підприємництва, медіа та роботи з молоддю через програму House of Europe («Дім Європи»). Створена у жовтні 2019 р. програма має на меті підтримати професійний та творчий обмін між українцями та їхніми колегами в країнах ЄС у галузі культури та креативної індустрії, а також організовує молодіжні табори та студентський обмін між університетами в межах України.

Із початком війни програма House of Europe спрямувала 1,5 млн євро на допомогу українським митцям, менеджерам сфери культури, працівникам систем охорони здоров'я та освіти, підприємцям, журналістам та лідерам молодіжних організацій, що стикнулися з російською агресією. Крім цього, програма поширює інформацію про можливості для переміщених осіб у країнах ЄС та для тих, хто залишився в Україні. Це стипендії та резиденції для працівників культури, стипендії для вчених та студентів, невідкладна підтримка для громадських організацій, медіа та підприємців.

Програма House of Europe надала підтримку у збереженні культурної спадщини в Україні, дозволивши витратити на екстрену допомогу та захист кошти із грантів, наданих до війни: захист колекцій музеїв, технічна допомога вчителям, тренінги для вагітних жінок, індивідуальна підтримка професіоналів [3].

З листопада 2019 р. за підтримки уряду Німеччини ЄС запустив програму «Міцні регіони – Спеціальна програма підтримки України», метою якої є побудова стійкості до гібридних загроз та подолання наслідків пандемії COVID-19. Програма була орієнтована на територіальні громади Сходу та Півдня України і передбачала до жовтня 2023 р. надати доступ до ефективних адміністративних, соціальних і

Для нотаток

Соціальна допомога і соціальна робота: виклики сучасності: матеріали IV Всеукр. наук.-практ. конф. (м. Луцьк, 11–12 трав. 2023 р.) / упоряд.: О. Жук, В. Малиновський, О. Сільвестрова, І. Сушик. Луцьк: ЛНТУ, 2023. 352 с.

Враховуючи свободу наукової творчості, редколегія приймає до друку тези доповідей і тих авторів, думки яких не в усьому поділяє.

Матеріали представлено у авторській редакції. Відповідальність за грамотність, автентичність цитат, правильність посилань, достовірність матеріалів несуть автори публікацій. Передрук і відтворення опублікованих у збірнику матеріалів будь-яким способом дозволяється тільки при посиланні на матеріали IV Всеукраїнської науково-практичної конференції «Соціальна допомога і соціальна робота: виклики сучасності».

Редакційна колегія залишає за собою право редагувати та скорочувати текст.

Комп'ютерний набір і верстка: І. Сушик

Редактор: О. Жук

Підп. до друку «__»_____2023 р. Формат 60x84/16. Папір офс.
Гарн. Таймс. Ум. друк. арк. 22
Тираж 50 прим.

Луцький національний технічний університет
43018, м. Луцьк, вул. Львівська, 75